

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
Alueet ja kasvupalvelut -osasto

MUISTIO
22.2.2024

LIITE 1

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSISTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1. Tausta ja asetuksenantovaltuudet

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain (897/2009, jäljempänä *ELY-laki*) 5 §:n mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jäljempänä *ELY-keskus*) huolehtii sille säädettyjen tehtävien hoitamisesta toimialueellaan ja käyttää sille kuuluvaa toimivaltaa siten kuin siitä kyseisessä tai muussa laissa säädetään. ELY-keskus voi kuitenkin hoitaa tehtäviä myös useamman kuin yhden keskuksen toimialueella, jos toimialueen laajentamisella voidaan tehostaa keskusten toimintaa ja valtion henkilöstö- ja muiden voimavarojen käyttöä, parantaa palvelujen saatavuutta, edistää alueen suomen- ja ruotsinkielisen sekä saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitettua saamelaisten kotiseutualueella saamenkielisen vähemmistön kielellisten oikeuksien toteutumista tai turvata tehtävissä tarvittavan erityisasiantuntemuksen saatavuus taikka toimialueen laajentaminen on tarkoituksenmukainen muun vastaavan syyn vuoksi. Vastuualueiden sijoittumisesta ELY-keskuksiin ja keskusten toimialueen laajentamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Lisäksi ELY-lain 3 a §:n 4 momentin mukaan ELY-keskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen (jäljempänä *TE-toimisto*) kehittämis- ja hallintokeskuksen (jäljempänä *KEHA-keskus*) tehtävistä voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1373/2018, jäljempänä *ELY-asetus*) säädetään ELY-keskusten organisaatioista ja tehtävistä. Osalle ELY-keskuksia on ELY-asetuksessa annettu hoidettavaksi oman toimialueensa lisäksi tehtäviä myös toisen ELY-keskuksen toimialueella.

2 Keskeiset ehdotukset

ELY-asetuksen muutoksella ehdotetaan säädettyjen ravinnekierron tukeen, ilmastolain toimeenpanoon ja kaupallisen kalastuksen saaliiden ilmoittamisvelvollisuuteen liittyvistä erikoistumistehtävistä. Lisäksi tehtäisiin uudesta luonnonsuojelulaista ja uuden yhteisen maatalouspolitiikan suunnitelmakauden käynnistymisestä johtuvat päivitykset. Asetuksesta poistettaisiin aiemmin Maahanmuuttovirastolle siirretyt maahantulon alueellisen yhteensovittamisen tehtävät. Samalla tarkennettaisiin, minkälaisia kanteluasioita koskevat vastaukset KEHA-keskus esittelee ELY-keskuksille, ja tehtäisiin kielenhuoltoa.

ELY-asetuksen mukaan Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Pirkanmaan, Pohjois-Savon, Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukset hoitavat alueittain kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) ja kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetussa laissa (746/2011, jäljempänä *vastaanottolaki*) tarkoitettua maahanmuuttajien kotouttamisen ja laajamittaiseen maahantuloon varautumisen alueelliseen yhteensovittamiseen, suunnitteluun, ohjaukseen ja seurantaan liittyvät ja muut erikseen määrättävät tehtävät. Vastaanottolaissa näistä tehtävistä on säädetty 12 §:ssä, joka koskee vastaanottoa

laajamittaisen maahantulon tilanteessa. Vastaanottolain 12 §:ä muutettiin 1.1.2022 voimaan tulleella muutoksella, jolla pykälän toisessa momentissa aiemmin ELY-keskuksille määrätty tehtävät siirrettiin kokonaisuudessaan Maahanmuuttoviraston vastuulle. Näin ollen ELY-keskusten vastuulla ei ole enää mitään vastaanottolain mukaisia tehtäviä. ELY-asetusta olisi pitänyt muuttaa samassa yhteydessä, kun hallituksen esitys vastaanottolain 12 § muuttamisesta (HE 162/2021 vp) käsiteltiin, mutta näin ei ole tehty. Tässä esityksessä ehdotetaan poistettavaksi ELY-asetuksessa säädetyt ELY-keskusten laajennetut toimialueet koskien vastaanottolaissa tarkoitettuja laajamittaiseen maahantuloon varautumisen alueelliseen yhteensovittamiseen, suunnitteluun, ohjaukseen ja seurantaan liittyviä tehtäviä. Lisäksi tehtäisiin kielellistä säädöshuoltoa, sillä nykyisin kotouttamisen sijaan käytetään termiä kotoutumisen edistäminen.

ELY-asetusta muutettaisiin lisäämällä sen 7 §:ään uusi 6 momentti. Lisäyksellä säädettäisiin Pirkanmaan ELY-keskukselle uusi erikoistumistehtävä. Erikoistumistehtävä liittyisi ilmastolain (423/2022) 11 §:n mukaisen keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman alueellisen toimeenpanon edistämiseen, tukemiseen ja yhteensovittamiseen valtakunnallisesti. Valtakunnalliset ilmastopolitiikan suunnitelmat eli keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma KAISU, pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma, kansallinen ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelma KISS ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma MISU muodostavat valtakunnallisen suunnittelujärjestelmän päästövähennys- ja sopeutumistavoitteiden saavuttamiseksi. Ilmastolain mukaisten suunnitelmien alueelliseksi toimeenpanemiseksi on säädetty ELY-asetuksessa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle tehtävä kansallisen ilmastomuutokseen sopeutumissuunnitelman ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman osalta.

ELY-asetuksen 7 §:ssä säädetään Pirkanmaan ELY-keskusta koskevista tehtävistä. Kaikki ELY-keskukset tekevät edelleen toimialueillaan ilmastotyötä Pirkanmaan ELY-keskuksen ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen erikoistumistehtävistä huolimatta. Ilmastolain mukaisessa ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmässä määritetään kasvihuonekaasujen päästöjen vähentämisen, nielujen vahvistamisen ja ilmastomuutokseen sopeutumisen tavoitteet sekä niiden saavuttamiseksi tarvittavat toimet eri hallinnonaloilla. Esityksen tavoitteena on erityisesti vahvistaa Pirkanmaan ELY-keskuksen edellytyksiä ilmastolain 11 §:n mukaisen keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman alueellisen toimeenpanon tukemisessa, siihen liittyvien ratkaisujen kehittämisessä sekä kuntien ilmastotyön tukemisessa. Pirkanmaan ELY-keskuksen ilmastoerikoistuminen tukisi ja yhteensovitaisi kaikkien ELY-keskusten omilla toimialueillaan tekemää ilmastotyötä.

Esityksessä ehdotetaan, että Varsinais-Suomen ELY-keskukselle keskitettyjä lupatehtäviä koskevat asetuksen 5 §:n 1 momentin 8 kohdan säännökset päivitetäisiin vastaamaan uutta luonnonsuojelulakia (9/2023), joka on tullut voimaan 1.6.2023. Lisäksi 5 §:n 1 momentin 4 kohtaan lisättäisiin Varsinais-Suomen ELY-keskukselle uutena keskittämistehtävänä sisävesiltä saatujen kaupallisen kalastuksen saaliiden ilmoittamisvelvollisuuteen liittyvät tehtävät.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi, että biokaasulaitoksille kierrätyslannoitevalmisteiden tuotannon edistämiseen vuosina 2024–2026 myönnettävästä tuesta annetun valtioneuvoston asetuksen (81/2024) mukaisen

ravinnekiertotuen toimeenpanoon liittyvät tehtävät annetaan Varsinais-Suomen ELY-keskuksen valtakunnallisesti keskitetyksi tehtäväksi. Varsinais-Suomen ELY-keskus sijaitsee ravinnekiertotuen kannalta merkittävällä kohdealueella, jossa kotieläintuotanto on hyvin keskittynyttä ja ravinnekierrätys on erityisen tärkeää. Varsinais-Suomen ELY-keskus hallinnoi muun muassa Saaristomeren Hot Spot -tiekarttahanketta sekä muita ravinnekierrätystä lisääviä ja vesistöjen ravinnekuormitusta vähentäviä tehtäviä.

Uuden yhteisen maatalouspolitiikan suunnitelmakauden käynnistymisen yhteydessä 1.1.2023 kumoutuivat edellistä ohjelmakautta koskevat EU-säädökset. Kansallisia säädöksiä on myös uusittu. Valtioneuvoston asetukseen ehdotetaan tehtävän uuden rahoituskauden säädöksistä johtuvat muutokset 5, 6, 10, 12, 13 ja 15 §:ssä oleviin säädösviittauksiin.

Lisäksi ehdotetaan täsmennettävän, että KEHA-keskus käsittelee ainoastaan KEHA-keskuksen tehtäviin liittyviä hallintokanteluita. KEHA-keskuksen tehtävistä on säädetty ELY-lain 3 a §:ssä. Tavoitteena on täsmentää, että KEHA-keskuksen virkamies valmistelee ja esittelee vastaukset ELY-keskukselle ja TE-toimistolle sellaisiin näitä koskeviin hallintokanteluihin, jotka liittyvät KEHA-keskuksen tehtäviin mainitun lain 3 a §:ssä todetuin tavoin. KEHA-keskus olisi esimerkiksi toimivaltainen käsittelemään hallintokantelut, jotka koskevat ELY-keskusten tai TE-toimistojen virkamiehiä tai heidän menettelyään hallintolain ja/tai valtion virkamieslain mukaisten periaatteiden noudattamisessa tai jotka koskevat KEHA-keskuksen vastuulla olevia ELY-keskuksille tai TE-toimistoille tuotettuja tietohallintopalveluja.

3 Ehdotetun asetuksen sisältö

4 § Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialue eräissä tehtävissä

Pykälän 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaus vastaanottolakiin. Lisäksi tehtäisiin kielellistä säädöshuoltoa korvaamalla ilmaisu 'kotouttaminen' nykyisin käytetyllä ilmaisulla 'kotoutumisen edistäminen'.

5 § Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialue eräissä tehtävissä

Pykälän 1 momentin 4 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi uutena keskittämistehtävänä sisävesiltä saatujen kaupallisen kalastuksen saaliiden ilmoittamisvelvollisuuteen liittyvät tehtävät. Kyseessä on kalastuslain 90 §:ssä säädetty uusi ELY-keskuksille osoitettu tehtävä, jota on aiemmin hoitanut Luonnonvarakeskus. Saalisilmoitusten rekisteröinti keskitetysti yhdessä ELY-keskuksessa tehostaisi hallinnon toimintaa.

Pykälän 1 momentin 8 kohtaan ehdotetaan lainsäädäntöviittausten päivittämistä uuden luonnonsuojelulain (9/2023) voimaantulon johdosta. Kohtaa tulisi muuttaa siten, että Varsinais-Suomen ELY-keskus hoitaisi luonnonsuojelulain 89 §:ssä tarkoitetut lajisuojelua koskevat lupatehtävät sekä 83 ja 84 §:ssä tarkoitetut lintuja koskevat lupatehtävät. Uudessa luonnonsuojelulaissa ei ole enää kumotun luonnonsuojelulain (1096/1996) 40 §:ää vastaavaa tehtävää (luvan myöntäminen kuolleena tavatun rauhoitetun eläimen luovuttamiseksi muulle taholle kuin luonnontieteelliselle

keskusemuseolle, muulle luonnontieteelliselle museolle tai laitokselle taikka korkeakoululle), joten vastaavaa viittausta ei tarvita. Vuoden 1996 luonnonsuojelulain 45 §:ää (rauhoitettujen lajien kauppaa koskevat lupatehtävät) ja 49 §:n 4 momenttia (poikkeuksen myöntäminen direktiivilajin hallussapitoa, kuljettamista ja vaihdantaa koskevista kielloista) vastaavista lupatehtävistä säädetään uuden lain 89 §:ssä.

Uudessa luonnonsuojelulaissa on uutena sääntelynä kielletty myös sellaisen rauhoitetun eläin- tai kasvilajin yksilön, sen osan tai johdannaisen hallussapito ja kuljetus, joka ei kuulu Euroopan unionin (EU) tiukkaa suojelua edellyttäviin eliölajeihin tai EU:n jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvalla alueella luonnonvaraisina esiintyviin lintulajeihin lukuun ottamatta metsästyslain 5 §:ssä tarkoitettuja riistaeläimiä ja rauhoittamattomia eläimiä sekä lintudirektiivin (2009/147/EY) liitteessä III lueteltuja lajeja (jäljempänä direktiivilajit). Samoin luonnonsuojelulaissa on uutena sääntelynä kielletty elävien päiväpetolintujen, pöllöjen ja jalohaukkojen maahantuonti myös niiden lajien osalta, jotka eivät esiinny Suomessa ja Suomen talousvyöhykkeellä luontaisella levinneisyysalueellaan luonnonvaraisina, mutta jotka kuuluvat luonnonsuojelulain 9 luvun soveltamisalan piiriin. Luonnonsuojelulain 89 §:ssä säädetään poikkeuksen myöntämisestä myös näihin kieltöihin. Vuoden 1996 luonnonsuojelulain vastaavat lupatehtävät, joista säädetään uuden lain 89 §:ssä, on jo kaikilta muilta osin aiemmin keskitetty Varsinais-Suomen ELY-keskukseen, joten myös edellä mainitut uudet lupatehtävät tulisi keskitellä sille.

Vuoden 1996 luonnonsuojelulain 49 §:n 3 momenttia lintuja koskevien lupatehtävien osalta vastaa uuden luonnonsuojelulain 83 §:ssä säädetty poikkeus 70, 73, 77 ja 79 §:ssä säädetystä kielloista lintuja koskevien lupatehtävien osalta. Uuden lain 84 §:n mukainen alueellinen poikkeus eliölajin suojelua koskevista säännöksistä on uusi säännös, jossa tarkoitettujen lupatehtävien tulisi myöskin lintuja koskevana tehtävänä keskitellä Varsinais-Suomen ELY-keskukseen.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi uusi 10 kohta, jonka mukaan Varsinais-Suomen ELY-keskus hoitaisi valtakunnallisesti biokaasulaitoksille kierrätyslannoitevalmisteiden tuotannon edistämiseen vuosina 2024–2026 myönnettävästä tuesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa tarkoitettua tuen toimeenpanoon liittyvät tehtävät.

Maatalouden tukien toimeenpanosta annettu laki (192/2013) on kumottu 1.1.2023 voimaan tulleella lailla tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta (1334/2022). Pykälän 2 momentissa oleva viittaus kumottuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi voimassa olevaan lakiin 1334/2022. Pykälän 2 momenttiin ei ehdoteta asiallisia muutoksia.

Pykälän 5 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaus vastaanottolakiin. Lisäksi tehtäisiin kielellistä säädöshuoltoa korvaamalla ilmaisu ’kotouttaminen’ nykyisin käytetyllä ilmaisulla ’kotoutumisen edistäminen’.

6 § Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialue eräissä tehtävissä

Pykälän 1 momentin 1 kohtaan ehdotetaan lainsäädäntöviittausten päivittämistä. Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta

maaseudun kehittämiseen ja neuvoston asetuksen EY N:o 1698/2005 kumoamisesta annettu parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1305/2013 on kumottu 1.1.2023 alkaen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/2115 jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta. Maaseudun hanketoiminnan tukemisesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1174/2014) on puolestaan korvannut 6.4.2023 voimaan tullut maaseudun hanketoiminnan tukemisesta annettu valtioneuvoston asetus (617/2023). Pykälässä oleva viittaus kumottuihin EU-säädökseen ja valtioneuvoston asetukseen muutettaisiin viittaukseksi voimassa olevaan EU säädökseen 2021/2115 ja valtioneuvoston asetukseen 617/2023. Hämeen ELY-keskus käsittelee edelleen asetuksessa 617/2023 määritellyt valtakunnalliset hankkeet. Pykälän 1 momentin 1 kohtaan ei ehdoteta asiallisia muutoksia.

7 § Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialue eräissä tehtävissä

Pykälän 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaus vastaanottolakiin. Lisäksi tehtäisiin kielellistä säädöshuoltoa korvaamalla ilmaisu 'kotouttaminen' nykyisin käytetyllä ilmaisulla 'kotoutumisen edistäminen'.

Pykälään ehdotetaan lisättävän uusi 6 momentti. Muutetun momentin mukaan Pirkanmaan ELY-keskus yhteensovittaisi, seuraisi ja edistäisi ELY-asetuksen 1 §:ssä tarkoitetun toimialueen lisäksi kaikkien ELY-keskusten toimialueilla ilmastolain 11 §:ssä tarkoitetun keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman toimeenpanoa lukuun ottamatta maatalouden toimia. Lisäyksellä säädettäisiin Pirkanmaan ELY-keskukselle uusi erikoistumistehtävä. Pirkanmaan ELY-keskuksen tehtäviin liittyvän sääntelyn tarkentaminen valtioneuvoston asetuksella vahvistaisi ympäristöministeriön hallinnonalan eli taakanjakosektorin päästökokonaisuuden alueellisten ilmastotehtävien toimeenpanon edistämistä, koordinointia ja tehtävänjakoa. Tarkoituksena olisi, että erikoistumistehtäviä hoitavat ELY-keskukset sovittaisivat yhteen valtakunnallisten tehtäviensä hoitamista sellaisten aihealueiden osalta, joissa on selkeitä yhtymäpintoja kuten esimerkiksi maatalouden toimissa.

Pirkanmaan ELY-keskus edistäisi, tukisi ja yhteensovittaisi keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman tavoitteiden saavuttamista ja toimien toimeenpanemista ELY-keskuksissa ja alueilla. Pirkanmaan ELY-keskus voisi toimia esimerkiksi keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman toimeenpanoa edistävien hankkeiden, kuten EU:n LIFE-ohjelman hankkeiden partnerina. Pirkanmaan ELY-keskus antaisi asiantuntijatukea ilmastokysymyksissä kaikille ELY-keskuksille. Pirkanmaan ELY-keskus myös seuraisi ilmastoon liittyvän lainsäädännön ja ilmastotiedon kehittymistä ja tukisi tiedon hyödyntämistä. Pirkanmaan ELY-keskus edistäisi osaltaan valtakunnallisten ilmastolinjausten kehittämistä alueidenkäytön kysymyksissä. Lisäksi Pirkanmaan ELY-keskus vahvistaisi ELY-keskusten ilmastotyötä muun muassa koordinoimalla valtakunnallista ilmastoasiantuntijoiden verkostoa sekä tukemalla Aluehallintovirastojen ja -ELY-keskusten strategiapäälliköiden ja ohjaavien tahojen ilmastoryhmän työtä. Pirkanmaan ELY-keskuksella voisi olla myös koulutuksen ja

osaamisen edistämisen rooli esimerkiksi tilaisuuksien järjestäjänä, oppaiden tilaajana ja sidosryhmätyön vetäjänä.

10 § Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialue eräissä tehtävissä

Maatalouden tukien toimeenpanosta annettu laki (192/2013) on kumottu 1.1.2023 voimaan tulleella lailla tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta (1334/2022). Pykälän 1 momentissa oleva viittaus kumottuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi voimassa olevaan lakiin 1334/2022. Pykälän 1 momenttiin ei ehdoteta asiallisia muutoksia.

Pykälän 3 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaus vastaanottolakiin. Lisäksi tehtäisiin kielellistä säädöshuoltoa korvaamalla ilmaisu 'kotouttaminen' nykyisin käytetyllä ilmaisulla 'kotoutumisen edistäminen'.

12 § Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialue eräissä tehtävissä

Pykälän 1 momentin 1 kohtaan ehdotetaan lainsäädäntöviittauksen päivittämistä. Peruskuivatustoiminnan tukemisesta annettu laki (947/1997) on kumottu lailla maatalouden rakennetuista annetun lain muuttamisesta (1328/2022). Pykälän 1 momentin 1 kohdassa oleva viittaus kumottuun lakiin poistettaisiin.

13 § Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialue eräissä tehtävissä

Maatalouden tukien toimeenpanosta annettu laki (192/2013) on kumottu 1.1.2023 voimaan tulleella lailla tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta (1334/2022). Pykälän 1 momentissa oleva viittaus kumottuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi voimassa olevaan lakiin 1334/2022. Pykälän 1 momenttiin ei ehdoteta asiallisia muutoksia.

Pykälän 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaus vastaanottolakiin ja maininta laajamittaisesta maahantulosta. Laajamittaiseen Maahantuloon liittyvät tehtävät on vastaanottolain muutoksella siirretty Maahanmuuttoviraston vastuulle. Lisäksi tehtäisiin kielellistä säädöshuoltoa korvaamalla ilmaisu 'kotouttaminen' nykyisin käytetyllä ilmaisulla 'kotoutumisen edistäminen'.

14 § Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialue eräissä tehtävissä

Pykälän 4 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaus vastaanottolakiin. Lisäksi tehtäisiin kielellistä säädöshuoltoa korvaamalla ilmaisu 'kotouttaminen' nykyisin käytetyllä ilmaisulla 'kotoutumisen edistäminen'.

Pykälän 5 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma maatalouden toimien osalta. Muutoksella täsmennettäisiin ELY-asetukseen, että Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus hoitaa maatalouden toimiin liittyviä alueellisia

koordinointi-, seuranta- ja edistämistehtäviä kaikkien ELY-keskusten toimialueilla. Maatalouden kasvihuonekaasupäästöjä raportoidaan sekä taakanjako- että maankäyttösektorilla. Usealla päästövähennystoimella on vaikutusta molemmille sektoreille. ELY-keskus voi tukea ja edistää maatalouden toimia esimerkiksi neuvonnan ja koulutuksen, uuden tiedon jakamisen ja hankeyhteistyön avulla. Valtioneuvoston ohjesäännön mukaisesti maatalous on maa- ja metsätalousministeriön toimialaa ja siihen liittyvät ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen liittyvät tehtävät on jo vuonna 2023 keskitetty Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukseen.

15 § Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialue eräissä tehtävissä

Maatalouden tukien toimeenpanosta annettu laki (192/2013) on kumottu 1.1.2023 voimaan tulleella lailla tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta (1334/2022). Pykälän 1 momentin 5 kohdassa oleva viittaus kumottuun lakiin muutettaisiin viittaukseksi voimassa olevaan lakiin 1334/2022. Pykälän 1 momentin 5 kohtaan ei ehdoteta asiallisia muutoksia.

27 § Kehittämis- ja hallintokeskuksen virkamiehen toimivalta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen hallintoasioiden esittelyssä

Pykälän 4 kohtaa ehdotetaan tarkennettavaksi niin, että KEHA-keskus esittelee ELY-keskusten ja TE-toimistojen ratkaistavaksi vain ELY-lain 3 a §:n 1 momentissa tarkoitettuihin KEHA-keskuksen tehtäviin liittyvät kanteluasioita koskevat valitukset. Nykyisen asetuksen 27 §:n 4 kohdan sanamuoto on ohjannut joidenkin ELY-keskusten ja TE-toimistojen tulkintaa siihen, että KEHA-keskuksen tulisi niiden näkemysten mukaan käsitellä kaikki ELY-keskuksia ja TE-toimistoja koskevat hallintokantelut. Nykyinen sanamuoto on aiheuttanut epäselvyyttä myös kansalaisten ja muiden viranomaisten keskuudessa, sillä etenkin ELY-keskusten substanssiasioita koskevia hallintokanteluita on siirretty hallintolain 21 §:n nojalla KEHA-keskukselle, jolloin KEHA-keskus on siirtänyt näitä edelleen toimivaltaiselle ELY-keskukselle. KEHA-keskukselle on toimitettu esiteltäväksi esimerkiksi ELY-keskuksen suorittaman ympäristövalvonnan puutteellisuutta koskeva hallintokantelu, peltovalvontaa koskeva hallintokantelu sekä tuottajavastuuta koskeva kantelu. Nämä asiat kuuluvat ELY-keskusten toimivaltaan, eikä KEHA-keskuksella ole riittävää työtehtävien kautta kertynyttä substanssiasiantuntemusta näitä koskevista säännöksistä ja käytännöistä.

4. Ehdotuksen vaikutukset

Ehdotetut erikoistumistehtävät muun muassa tehostavat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintaa ja valtion henkilöstö- ja muiden voimavarojen käyttöä sekä turvaavat tehtävissä tarvittavan erityisasiantuntemuksen saatavuutta. Uuteen luonnonsuojelulakiin ja maatalouspolitiikan suunnitelmakauteen, Maahanmuuttovirastoon aiemmin siirtyneisiin tehtäviin sekä kielenhuoltoon liittyvät muutokset selkeyttävät oikeustilaa ja helpottavat asetuksen soveltamista.

Ehdotuksella poistaa ELY-keskusten laajennetut toimialueet koskien vastaanottolaissa tarkoitettuja eräitä liittyviä tehtäviä ei ole käytännön vaikutuksia, sillä kyseessä oleva laajamittaiseen maahantuloon varautumista koskeva tehtävä on siirretty ELY-keskuksilta Maahanmuuttovirastolle vastaanottolain muutoksella jo 1.1.2022 alkaen.

Nyt ehdotettavalla muutoksella selkeytettäisiin sääntelyä, kun asetuksesta poistuisi kirjaus ELY-keskusten välisestä tehtävänjaosta asiassa, joka ei ole enää ELY-keskusten vastuulla.

Pirkanmaan ELY-keskuksen muita kuin maatalouden toimia koskeva erikoistuminen keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden edistämiseen, tukemiseen ja yhteensovittamiseen vahvistaisi hyvien käytäntöjen leviämistä muille ELY-keskuksille ja niiden sidosryhmilleen, kuten maakuntien liitoille, kunnille, yrityksille, järjestöille ja kansalaisille. Muutoksella olisi myös päätöksenteon tietopohjaa tukeva rooli selvitys- ja kehittämistehtävien sekä ohjeiden valmistelun osalta. Pirkanmaan ilmastoerikoistuminen myös yhtenäistäisi kansallisia menettelytapoja, työkalujen kehittämistä sekä koulutuksen saatavuutta. ELY-keskusten ilmastotyön vahvistumisella olisi myönteisiä vaikutuksia ilmastonmuutoksen hillintään ja ilmastolain päästötavoitteiden saavuttamisessa. ELY-keskusten ilmastotyön vahvistaminen vaikuttaisi myönteisesti myös kuntien ja kaupunkien ilmastotyöhön paikallistasolla. Tehtävän hoitaminen edellyttäisi valtion aluehallinnon uudistuksen ajan 2 henkilötyövuoden resurssin. Lopullinen resurssitarve tarkentuisi valtion aluehallinnon uudistuksen edetessä. Vuoden 2024 valtion talousarviossa tehtävän hoitamiseen tarvittavat määrärahat tulisivat momentin 35.10.221 (Eräät ympäristömenot) erillismäärärahoista. Myös kielilain vaatimukset yksityishenkilön kielellisten oikeuksien turvaamisesta otettaisiin huomioon tehtäviä keskitettäessä. Valtioneuvoston ELY-asetuksen 32 §:n mukaisesti tehtävät on jaettava asianomaista kieltä taitavien välillä siten, että myös ruotsinkieliset palvelut turvataan keskitettävien tehtävien hoitamisessa. Rekrytoinneissa varmistettaisiin, että keskitettäviä tehtäviä hoitaa riittävä määrä henkilöitä, joilla on käytännössä osoitettu hyvä tai erinomainen ruotsin kielen taito.

Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman maatalouden toimien koordinoinnin keskittäminen Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukseen selventää maatalouden ilmastotyön kokonaiskuvaa. ELY-keskus voi tukea ja edistää maatalouden toimia esimerkiksi neuvonnan ja koulutuksen, uuden tiedon jakamisen ja hankeyhteistyön avulla. Täsmennyksellä ei ole resurssivaikutuksia.

Kalastuslain 90 §:ssä ELY-keskuksille säädetty sisävesiltä saatujen kaupallisen kalastuksen saaliiden ilmoittamisvelvollisuuteen liittyvä tehtävä on uusi, aiemmin Luonnonvarakeskukselle kuulunut tehtävä. ELY-keskukset ovat arvioineet tehtävän keskittämisen Varsinais-Suomen ELY-keskukseen yksinkertaistavan menettelyä ja siihen liittyvää tiedotusta ja että se olisi resurssien käytön kannalta tehokasta. Varsinais-Suomen ELY-keskus hoitaa nykyisin valtakunnallisena keskittämistehtävänä muun muassa kalastuslain 87–89 §:ssä tarkoitetut kaupallisen kalastajan rekisteröintiä koskevat tehtävät sekä Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan valvontaan liittyvät ELY-keskuksille säädetyt tehtävät.

Tehtävän hoidon on alustavasti arvioitu vaativan sellaisen määrän työaika, joka ei itsessään vielä luo tarvetta uudelle henkilöresurssille Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa. Luonnonvarakeskus arvioi aiemmin tehtävän hoidon vaatineen siltä 0,25 henkilötyövuoden resurssin. Tehtävän Varsinais-Suomen ELY-keskukselle keskittämisen edellyttämä mahdollinen lisäresurssitarve tulee kuitenkin arvioitavaksi todennäköisesti vielä vuoden 2024 aikana yhdessä muiden, muun muassa Euroopan

unionin lainsäädännöstä koituvien uusien tehtävien vaatimien resurssien kanssa. Saalisilmoitusten vastaanottamisen kuormittavuutta vähentää myös tietojärjestelmäkehitys, jonka myötä saalisilmoitusten jättämisessä odotetaan lähivuosina siirryttävän laajamittaisemmin sähköiseen ilmoittamiseen ja automaattiseen rekisteröintiin.

Varsinais-Suomen ELY-keskukselle keskitettyihin luonnonsuojelulain mukaisiin lupatehtäviin tulisi tiettyjä muutoksia uuden luonnonsuojelulain voimaantulon johdosta. Uudessa luonnonsuojelulaissa ei enää säädetä luvan myöntämisestä kuolleena tavatun rauhoitetun eläimen luovuttamiseksi muulle taholle kuin luonnontieteelliselle keskusmuseolle, muulle luonnontieteelliselle museolle tai laitokselle taikka korkeakoululle, joten tämä tehtävä poistuisi Varsinais-Suomen ELY-keskukselta.

Toisaalta Varsinais-Suomen ELY-keskukselle osoitettaisiin eräitä uusia lupatehtäviä, joista säädetään luonnonsuojelulain 89 §:ssä. Muuhun kuin direktiivilajeihin kuuluvan rauhoitetun eläin- tai kasvilajin yksilön, sen osan tai johdannaisen hallussapitoa ja kuljetusta koskeva kieltö (luonnonsuojelulain 87 §:n 1 momentti) samoin kuin elävien päiväpetolintujen, pöllöjen ja jalohaukkojen maahantuontikieltö (luonnonsuojelulain 88 §:n 2 momentti) myös niiden lajien osalta, jotka eivät esiinny Suomessa ja Suomen talousvyöhykkeellä luontaisella levinneisyysalueellaan luonnonvaraisina, mutta jotka kuuluvat luonnonsuojelulain 9 luvun soveltamisalan piiriin, on uutta sääntelyä verrattuna vuoden 1996 luonnonsuojelulakiin. Koska direktiivilajien osalta hallussapito- ja kuljetuskieltöä koskevat poikkeamisasiat sekä kaikki lintuja koskevat lupatehtävät on tähänkin saakka keskitetty Varsinais-Suomen ELY-keskukseen, myös edellä mainittuihin kieltöihin liittyvät uudet poikkeuslupatehtävät tulisi keskittää sille. Uudet poikkeuslupatehtävät eivät merkittävästi lisäisi työmäärää Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa, ja vuoden 2024 aikana käyttöön otettava poikkeuslupahakemusten sähköinen järjestelmä sujuvoittaa lupahakemusten käsittelyä. Uuden sähköisen järjestelmän kehittämishanke on parhaillaan käynnissä, ja järjestelmä on tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2024 aikana.

Muuhun kuin direktiivilajeihin kuuluvan rauhoitetun eläin- tai kasvilajin yksilön, sen osan tai johdannaisen hallussapito- ja kuljetuskieltöä koskevien poikkeuslupatehtävien keskittäminen Varsinais-Suomen ELY-keskukseen vaikuttaisi siten, että joihinkin hankkeisiin tarvittaisiin sekä alueellisen ELY-keskuksen lupa rauhoitussäännöksistä poikkeamiseen että Varsinais-Suomen ELY-keskuksen lupa hallussapito- tai kuljetuskiellosta poikkeamiseen. Esimerkiksi kasvillisuusselvitykset, joissa on tarpeen ottaa ja taltioida näytteitä, edellyttäisivät jatkossa sekä alueellisen ELY-keskuksen luvan (erikseen poikkeaminen lain 74 §:n kielloista) että Varsinais-Suomen ELY-keskuksen hallussapitoluvan, jollei näytteen hallussapitoa ole ohjattu tai suunniteltu siten, että taltiointi on jo luvitetulla toimijalla. Keskittämistä puoltaa se, että tutkimuslaitosten ja luonnontieteellisten museoiden luvittaminen on sujuvampaa ja toisaalta näytteiden säilyttämistä ja arkistointia on muutenkin tarpeen ohjata keskitetysti.

Uuden luonnonsuojelulain 84 §:n mukaista alueellista poikkeusta koskevien lupatehtävien keskittämistä Varsinais-Suomen ELY-keskukseen puoltaa se, että muutkin lintuja koskevat poikkeuslupatehtävät on keskitetty sinne. Koska kysymyksessä on uusi sääntely, vireille tulevien asioiden määrää on vaikea ennakoida.

Alueelliset poikkeukset kuitenkin vähentävät poikkeuslupien tarvetta yksittäistapauksissa.

Uuden ravinnekiertotuen toimeenpanoon liittyvät tehtävät keskitettäisiin Varsinais-Suomen ELY-keskukseen. Tehtävien keskittäminen tukee Varsinais-Suomen ELY-keskuksessa hallintoitujen hankkeiden ja hoidettujen tehtävien yhteydessä kertynyttä ravinnekiertoasioita koskevaa asiantuntemusta. Tehtävän hoitaminen edellyttää 4 henkilötyövuoden resurssia. Valtion vuoden 2023 talousarviossa ja vuoden 2024 talousarvioesityksessä valtion talousarvion momentilla 30.20.49 (Ravinnekierrätyksen edistäminen biokaasutuotannolla) on varauduttu henkilöstön palkkaamisesta aiheutuviin menoihin.

KEHA-keskuksen esittelemiä kanteluasioita koskeva tarkennus selkeyttäisi nykytilaa niin ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen kuin kantelijoidenkin näkökulmasta. Muutoksella ei arvioida olevan vaikutusta hallinnollisen työn varsinaiseen määrään ELY-keskuksissa, TE-toimistoissa tai KEHA-keskuksessa. Muutoksen arvioidaan lyhentävän jonkin verran hallintokanteluiden käsittelyaikaa, kun aikaa ei kulu hallinnon sisällä tapahtuvaan toimivaltaa koskevaan epävarmuuteen ja selvitystyöhön. Lisäksi muutos parantaisi hallintoasioihin annettavien vastausten laatua, kun asian käsittelee sellainen taho, jolla on työtehtäviensä kautta hankittua substanssiosaamista käsiteltävä olevasta asiasta.

5 Valmistelu ja lausuntopalaute

Asetusehdotus on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön, ympäristöministeriön, sisäministeriön ja KEHA-keskuksen kanssa.

Ehdotuksesta pyydettiin lausunnot lausuntopalvelussa 24.11.2023–2.1.2024. Lausuntoja saatiin 12 kappaletta, joista neljässä todettiin, ettei organisaatiolla ollut lausuttavaa.

Varsinais-Suomen, Lapin ja Pohjois-Savon ELY-keskukset ehdottivat yhdessä lausunnossaan, että kalastuslain 90 §:ään tehdyillä muutoksilla ELY-keskusten kalatalousviranomaiselle siirretty uusi sisävesiltä saatujen kaupallisen kalastuksen saaliiden rekisteröintitehtävä hoidettaisiin keskitetysti Varsinais-Suomen ELY-keskuksen toimesta. Lausunnon johdosta asetuksen 5 §:n 1 momentin 4 kohtaan ehdotetaan lisäystä, jolla tämä keskittäminen toteutettaisiin. Suomen luonnonsuojeluliitto tuki ehdotettua muutosta.

Ympäristöministeriö katsoi lausunnossaan, että ELY-asetuksen 5 §:n 1 momentin 8 kohdan säännösviitaukset tulisi päivittää vastaamaan uutta luonnonsuojelulakia. Uuden luonnonsuojelulain 84 §:n mukainen alueellisen poikkeuslupan antaminen eliölajin suojelua koskevista säännöksistä on uusi ja se tulisi ympäristöministeriön näkemyksen mukaan lintuja koskevana tehtävänä keskittää Varsinais-Suomen ELY-keskukseen. Lausunnon johdosta asetusehdotuksessa esitetään muutettavan ELY-asetuksen 5 §:n 1 momentin 8 kohtaa ympäristöministeriön esittämällä tavalla.

Neljä lausunnonantajaa esitti näkemyksiä koskien ehdotettua muutosta Pirkanmaan ELY-keskukseen suunniteltua erikoistumistehtävää. Lausunnonantajista kaksi oli ministeriöitä, yksi ELY-keskus ja yksi järjestö. Pirkanmaan ELY-keskus piti ehdotusta perusteltuna. Pirkanmaan ELY-keskus ehdotti, että muistioloonnokseen tarkennettaisiin vielä, että kaikki ELY-keskukset tekevät edelleen toimialueillaan ilmastotyötä Pirkanmaan ELY-keskuksen erikoistumistehtävästä huolimatta. Lisäksi Pirkanmaan ELY-keskus toi esiin, että koska kyseessä on pysyväksi tarkoitettu erikoistumistehtävä, on tärkeää, että erikoistumistehtävään liittyvä palkkaus kohdennettaisiin ensisijaisesti viraston toimintamomentille. Suomen luonnonsuojeluliitto tuki ehdotettua muutosta. Maa- ja metsätalousministeriö korosti, että tulee varmistaa, ettei ehdotettu muutos aiheuta päällekkäisyyttä suhteessa ELY-asetuksen 14 §:n kanssa. Lausunnon johdosta muistiossa on täsmennetty Pirkanmaan ELY-keskuksen tehtäviä ja ELY-asetuksen 14 §:ää. Valtiovarainministeriö totesi, että muistiossa tulee vielä tarkentaa, miten tehtävän rahoitus hoidetaan sopusoinnussa vuoden 2024 talousarvion ja voimassa olevan julkisen talouden suunnitelman kanssa. Muistiota on täydennetty lausunnon johdosta.

KEHA-keskus piti lausunnossaan kannatettavana esitettyä muutosta tarkentaa asetuksen 27 §:n 4 kohtaa siten, että KEHA-keskus esittelee ELY-keskusten ja TE-toimistojen ratkaistavaksi vain ELY-keskuksista annetun lain 3 a §:n 1 momentissa tarkoitettuihin KEHA-keskuksen tehtäviin liittyvät kanteluasioita koskevat vastaukset.

Ehdotettu asetusta on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

6 Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.3.2024.